

О. ХЕНРИ

ПРОЛЕТНО МЕНЮ

Превод от английски: Тодор Вълчев, 1977

chitanka.info

Беше мартенски ден.

Не, когато решите да пишете разказ, никога, ама никога не го започвайте по този начин! По-лошо начало едва ли може да се измисли. В него няма въображение, то е плоско, сухо, изобщо вятър работа. Но в конкретния случай това начало е напълно допустимо. Защото следващото изречение, с което би трябвало да започне разказът, е толкова неестествено и глупаво, че не може току-тъй, без никаква подготовка да го размахаш в лицето на читателя.

Сара плачеше над листа с менюто.

Представяте ли си млада нийоркчанка да пролива сълзи над списък с ястия!

За да си обясните това, ще ви оставим да гадаете: или раците са се свършили, или тя се е заклела да не близне сладолед през постите, или си е поръчала лук, или току-що е гледала матине на Хакет. И след като се окаже, че всички тези хипотези са погрешни, бъдете любезни и ни оставете да продължим разказа.

Джентълменът, който беше заявил, че светът е мида, която той ще отвори с меч си, се прочу повече, отколкото заслужаваше. Защото никак не е трудно да отвориш мида с меч. Но виждали ли сте някой, който да се мъчи да отвори двучерупното Земя с пишеща машина? Бихте ли чакали търпеливо да ви отворят десетина сурови миди по този начин?

С неудобното си оръжие Сара все пак бе успяла да разчекне черупките дотолкова, че да опита мъничко от студената слузеста вътрешност. Тя знаеше стенография не повече, отколкото ако бе завършила стенография в някой търговски колеж. И понеже не умееше да стенографира, не можеше да влезе в светлата галактика на работещите в кантори таланти. Тя беше свободна машинописка и предлагаше услугите си навред, където може да се намери нещо за преписване.

Най-бляскавата, върховната победа на Сара в битката, която водеше със света, беше сделката ѝ с Шуленберговия „Семеен ресторант“. Ресторантът се намирал непосредствено до старата, неизмазана къща, в която живееше Сара. Една вечер, след като се нахрани при Шуленберг — табл д'от за четиридесет цента от пет ястия, сервирани в зависимост от бързината, с която ще хвърляте петте табли по червеното теме на собственика, — Сара взе със себе си листа

с менюто. Това беше едно почти неразгадаемо писание, нито английско, нито немско, и подредено по такъв начин, че ако човек не си отваряше очите, можеше да започне вечерята с клечки за зъби и оризов пудинг и да завърши със супа и деня на седмицата.

На другия ден Сара показа на Шуленберг красиво изписан на пишеща машина лист, в който ястията, строени като на парад, носеха точните си и правилни названия — от „Ордьовър“ до „Съдържателят не отговаря за изгубени палта и чадъри“.

Шуленберг незабавно стана натурализиран американец. Преди да си тръгне, Сара го накара да се обвърже доброволно с едно споразумение. Тя щеше да го снабдява с написани на машина листи за двадесет и една маси в ресторанта — всеки ден нова листа за вечеря, а листите за закуска и обед щяха да се сменят само когато има промяна в менюто или когато се измачкат и замърсят.

Шуленберг от своя страна се задължаваше да и изпраща в стаята по келнер — по-услужлив, ако е възможно — три яденета дневно и да ѝ представя всеки следобед ръкописен проект на онова, което Съдбата е решила да поднесе на следния ден на Шуленберговите клиенти.

И двете страни бяха доволни от споразумението. Посетителите на Шуленберговия ресторант сега вече знаеха как се нарича ястието, което ядат, въпреки че вкусът му понякога ги озадачаваше. А Сара имаше какво да яде през студената и мрачна зима, което беше най-важното за нея.

Но един ден календарът излъга и съобщи, че е пролет. Ала пролетта не се съобразява с календара. Замръзналият януарски сняг, твърд като елмаз, все още се белееше по улиците на града. Латерните все още свиреха с декемврийска живост и изразителност „Доброто старо лято“. Хората започваха да сключват заеми, за да си купят нови дрехи за Великден. Портиерите спираха парното. А когато стават такива неща, човек може да бъде сигурен, че градът е все още в лапите на зимата.

Един ден Сара взе да трепери от студ в своята „първокласна“ квартира — „централно отопление, изрядна чистота, всички удобства — вижте, за да се уверите“. Нямахше какво да пише освен менюто на Шуленберг. Тя седна в скърцащия, плетен, люлеещ се стол и се загледа през прозореца. Календарът на стената не преставаше да крещи: „Пролет е, Сара, пролет е, ти казвам. Погледни ме, Сара, моите

стройни цифри доказват това. И ти си стройна, Сара, имаш прекрасна пролетна фигура, но защо гледаш така тъжно през прозореца?“

Сарината стая се намираше в задната част на къщата. От прозореца ѝ се виждаше само безокият, неизмазан калкан на фабриката за картонен амбалаж на съседната улица. Но не, това не беше калкан, а най-чист кристал. И през него Сара виждаше зелена ливада, осеяна със сенчести череша и брястове и оградена с малини и бели рози.

Истинските предвестници на пролетта са толкова ефирни, че окото и ухото трудно ги долавят. Някои непременно чакат да видят минзухар или цъфнал дрян, тази кинозвезда на горите, или лястовица, или дори такъв груб намек като последното сбогом на елдата и мидата, за да приемат в скучните си прегръдки Зелената царица. Ала на избраниците на старата земя новата невеста праща пряко блага вест и им казва, че те няма да бъдат завареничета, освен ако предпочитат това.

Предишното лято Сара беше прекарала на село в бе обикнала един фермер.

(Когато пишете разказ, в никакъв случай не се връщайте назад по този начин. Това е лош похват и убива интереса. Оставете разказа да върви, да върви напред.)

Сара прекара две седмици във фермата Сънибрук. Там тя се залюби с Уолтър, сина на стария фермер Франклин. Случвало се е фермери да се любят, женят и превръщат в трева и за по-кратко време. Но младият Уолтър Франклин беше модерен земеделски стопанин. Той имаше телефон дори в краварника и можеше да предвижда точно какъв ефект ще има следващата пшеничена реколта в Канада върху картофите, засадени в лунен сумрак.

И именно по онази сумрачна, обрасла с малини пътека Уолтър я бе задирял и спечелил сърцето ѝ. Там двамата бяха плели венец от радика за нея. И той толкова се бе възхищавал — колко красиво стоят жълтите цветчета на кафявите ѝ коси; а тя беше оставила венеца на главата си и се бе прибрала, размахвайки сламената си шапка в ръка.

Уолтър беше обещал да се оженят през пролетта — още при първите признаци на пролетта. И Сара се върна в града да чука на машинката си.

Някой почука на вратата и прогони бляновете ѝ за приближаващия щастлив ден. Един от келнерите носеше ръкописния проект за менюто

на семейния ресторант, написан с ъгловатия почерк на Шуленберг.

Сара седна пред машината и пхна лист във валяка. Тя беше чевръста машинописка. Обикновено написваше за час и половина двадесетте и една листи.

Днес в менюто имаше повече промени, отколкото обикновено. Супите бяха по-леки; в антретата липсваше свинско, имаше го само в печените, с гарнитура от репички. Цялото меню бе проникнато от благодатния дъх на пролетта. Агнетата, които през последните дни подскачаха по зелените хълмове, влизаха в употреба със сос, с който се отдаваше почит на техния весел живот. Песента на мидите, макар и незаглъхнала напълно, минаваше в *diminuendo con amore*. Тиганът вече бездействуваше зад решетката на скарата за печене. Списъкът на пайовете нарастваше неудържимо за сметка на пудингите; наденицата, увита в своето було, имаше вече приятни предсмъртни видения ведно с елдата и сладкия, но обречен на гибел кленов сироп.

Сарините пръсти танцуваха като джуджета върху летен ручей. Тя редеше едно след друго ястията и с точно око определяше на всяко съответното място съобразно дължината на названието.

Непосредствено преди десертите беше мястото на зеленчуците и варивата. Картофи и грах, аспержи с печен хляб, неизбежните домати, царевица, боб, зеле и...

Сара плачеше над листата. От дълбините на някаква свещена мъка в сърцето ѝ бликаха сълзи и напиреха в очите. Главата ѝ клюмна върху пишещата машина; и клавишите издрънчаха сух акомпанимент на Сарините мокри хлипове.

От две седмици нямаше писмо от Уолтър, а следващото ястие в листата беше радика, радика с някакво яйце — но по дяволите яйцето! — радиката, с чиито златисти цветове Уолтър бе увенчал главата на своята парица на любовта и бъдеща булка, радиката, предвестница на пролетта и Сарина мъка на мъките, която ѝ напомняше за най-щастливите ѝ дни.

Мадам, нека такова нещо ви дойде до главата и ще видим тогава дали ще се подсмиввате. Нека розите „Маршал Ниел“, които ви е поднесъл Пърси в нощта, когато сте му подарили сърцето си, ви бъдат поднесени във вид на френска салата в ресторанта на Шуленберг, пък тогава ще говорим. Ако Жулиета бе видяла така опозорени символите

на своята любов, сигурно много по-рано щеше да потърси смъртоносните билки на добрия билкар.

Но каква вълшебница е пролетта! В големия, студен град от камък и желязо трябваше да се изпрати вест. И нямаше кой друг да я пренесе освен малкия, сърцат вестоносец от полята с грубата зелена куртка и скромен вид. Той е истински заслужилият воин, този *dent-de-lion* — лъвски зъб, както го наричат френските готвачи. Разцъфтял, сплетен на венец около кафявите коси на момичето, той е пръв помощник на любовта; а млад, още гол и неразцъфнал, той отива в тенджерата, за да предаде вест от своята върховна повелителка.

Лека-полека Сара преглътна сълзите. Тъй или иначе, менюто трябваше да се напише. Но озарена все още от златистите отблясъци на бляна си, тя опипва известно време разсеяно клавишите, а умът и сърцето ѝ все бяха на пътеката в ливадата, при младия фермер. Ала не след дълго тя се върна към каменните пътища на Манхатън и машинката затрака и заподскача като автомобил на стачкоизменник.

В шест часа келнерът ѝ донесе вечерята ѝ взе написаното меню. Докато ядеше, Сара с въздишка бутна настрана чинията с радиката и яйчения ѝ придатък. Както яркото, благословено от любовта цвете се бе превърнало в някакъв позорен зеленчук, тъй и Сарините ланшни надежди вехнеха и умираха. Любовта, както е казал Шекспир, може да се подхранва сама; но Сара нямаше сили да изяде радиката, която бе красила като гирлянди първия духовен банкет на влюбеното ѝ сърце.

В седем и половина мъжът и жената в съседната стая започнаха да се карат; мъжът в стаята над нейната се замъчи да вземе „ла“ на флейтата; пламъкът на газта понамаля; навън започнаха да разтоварват три каруци въглища — единственият звуков ефект, на който грамофонът завижда; котараците по задните огради се оттеглиха бавно към Мукден. По тези признаци Сара разбра, че е време за четене. Тя взе „Обител на сърцето“, книгата, която най-не се продаваше през месеца, подпря крака на куфара си и тръгна по широкия свят с Жерар.

На входната врата се позвъни. Излезе хазайката. Сара остави подгонените от мечка Жерар и Денис и се послуша. И вие бихте постъпили така на нейно място.

От коридора долу долетя плътен глас и Сара се спусна към вратата и зарязва книгата на пода, оставяйки мечката да спечели първата среща.

Познахте вече. Сара се сблъска със своя фермер, който вземаше по три стъпала наведнъж, в горния край на стълбата, където той я пожъна и прибра без остатък, без да отпусне поне зрънце на птичките.

— Защо не писа, защо? — изплака Сара.

— Ню Йорк е доста голям град — каза Уолтър Франклин. — Дошъл съм още преди седмица и те търсих на стария адрес. Разбрах, че си се изнесла в четвъртък. Това ме поуспокои; ако беше в лош ден като петък, кой знае какво можеше да ти се случи. Но колкото и да се успокоих, оттогава всеки ден те търся с полиция и с какво ли не.

— Аз ти писах, че се местя — засече го Сара.

— Нищо не съм получил.

— Тогава как ме намери?

На лицето на младия фермер засия пролетна усмивка.

— Тази вечер влязох случайно в съседния ресторант — обясни той. — По това време на годината обичам да хапна някакъв зеленчук. Започнах да преглеждам красиво написаната листа, за да си поръчам нещо такова. И когато стигнах под зелето, обърнах се и повиках с цяло гърло съдържателя. Той ми каза къде живееш.

— Да, под зелето следва радиката — въздъхна щастлива Сара.

— Това халтаво главно „У“ на машината ти, което изскача над реда, ще го позная и на другия край на света — каза Уолтър.

— Че къде има „У“ в „радика“? — учуди се Сара.

Младият човек извади от джоба си листата и ѝ посочи един ред.

Сара позна в тази листа първата, която бе написала следобед. В горния десен ъгъл, гдето бе капнала една сълза, все още личеше лъчеобразно петно. Но там, гдето би трябвало да се чете името на полското цвете, неотлъчният спомен за неговите златисти цветове бе накарал пръстите да начукат странно съчетание.

Между червеното зеле и пълнените зелени чушки се четеше:

„МИЛИЧЪК УОЛТЪР, С ТВЪРДО СВАРЕНО
ЯЙЦЕ.“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.